

LV

LV

LV

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 13.10.2010
COM(2010) 554 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**par Regulas (EK) Nr. 562/2006, ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas
reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss), III sadaļas
(Iekšējās robežas) piemērošanu**

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par Regulas (EK) Nr. 562/2006, ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss), III sadaļas (Iekšējās robežas) piemērošanu

1. IEVADS

Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. marta Regula (EK) Nr. 562/2006, ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss, turpmāk tekstā „ŠRK” vai „Kodekss”)¹ stājās spēkā 2006. gada 13. oktobrī. Ar ŠRK nostiprināja un turpināja pilnveidot Šengenas *acquis*, jo īpaši Šengenas Konvencijas attiecīgos noteikumus² un Kopīgo rokasgrāmatu³. Kodeksa III sadaļa apstiprināja to, ka netiek veiktas to personu pārbaudes, kuras šķērso iekšējās robežas starp Šengenas dalībvalstīm. Bezrobežu telpas izveide bez iekšējām robežām, kurā tiek nodrošināta personu brīva pārvietošanās, ir viens no ES redzamākajiem sasniegumiem.

Kodeksā iekļauti kritēriji, lai noteiktu, vai policijas pilnvaru īstenošanai iekšējo robežu zonās ir tāda pati ietekme kā robežpārbaudēm. Saskaņā ar Kodeksu iekšējās robežkontroles atcelšana arī uzliek dalībvalstīm pienākumu novērst šķēršļus ceļu satiksmei robežšķērsošanas vietās pie iekšējām robežām. Ārkārtas apstākļos, kuros nopietni apdraudēta kādas dalībvalsts sabiedriskā kārtība vai iekšējā drošība, pie iekšējām robežām var atjaunot pagaidu robežkontroli saskaņā ar Kodeksā noteikto procedūru.

ŠRK 38. pantā noteikts, ka *Komisija līdz 2009. gada 13. oktobrim iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par III sadaļas piemērošanu.*

Komisija nosūtīja dalībvalstīm anketu, lai iegūtu informāciju par III sadaļas piemērošanu. Šo ziņojumu sagatavoja, ņemot vērā 23 dalībvalstu sniegtās atbildes. Divas dalībvalstis (Ungārija un Malta) prasīto informāciju neiesniedza. Šajā ziņojumā arī ietverta informācija, ko Komisijai iesniedza pilsoņi un Eiropas Parlamenta locekļi, norādot uz iespējamajām robežpārbaudēm pie iekšējām robežām.

2. ROBEŽKONTROLES ATCELŠANA PIE IEKŠĒJĀM ROBEŽĀM (20. PANTS)

Kodeksā apstiprināts, ka iekšējās robežas var šķērsot jebkurā vietā, un personām — neatkarīgi no viņu valstspiederības — nepiemēro robežpārbaudes. Robežkontroļu atcelšana pie iekšējām robežām arī paredz robežuzraudzības atcelšanu. Jānorāda, ka sauszemes, gaisa vai jūras

---

¹ OV L 105, 13.4.2006., 1. lpp.

² Konvencija, ar kuru īsteno 1985. gada 14. jūnija Šengenas nolīgumu starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgam robežām, OV L 239, 22.9.2000., 19. lpp.

³ OV C 313, 16.12.2002., 97. lpp. Kopīgo rokasgrāmatu atcēla, kad tika pieņemts Kodekss.

transporta pārvadātāju pienākumu nogādāt pasažierus atpakaļ nepiemēro iekšējās satiksmes savienojumiem Šengenas zonā⁴.

3. TO NOTEIKUMU PRAKTISKA PIEMĒROŠANA, KURI REGLAMENTĒ PĀRBAUDES DALĪBVALSTU TERITORIJĀS, UN AR TĀM SAISTĪTĀS GRŪTĪBAS (21. PANTS)

3.1. POLICIJAS PILNVARU ĪSTENOŠANA (21. PANTA A) PUNKTS)

3.1.1. JURIDISKAIS PAMATS

Principā iekšējo robežu šķērsošanai starp divām dalībvalstīm jāpiemēro tādi paši noteikumi kā ceļošanai starp apgabaliem vai reģioniem vienas dalībvalsts teritorijā. Tomēr, ņemot vērā attiecīgo dalībvalstu pienākumu uzturēt likumību un kārtību, kā arī nodrošināt iekšējo drošību, tās saskaņā ar riska novērtējumu var veikt pārbaudes visā to teritorijā, tostarp iekšējo robežu zonās. Šādu pārbaudu biežums var atšķirties atkarībā no konkrētās zonas.

Personu pārbaudes, dalībvalstu kompetentajām iestādēm īstenojot policijas pilnvaras saskaņā ar valsts tiesību aktiem, var veikt visā teritorijā, tostarp pierobežu apgabalos, ja minēto pilnvaru īstenošanai nav tādas pašas ietekmes kā robežpārbaudēm. Kodeksā ietverts nepilnīgs kritēriju saraksts, lai novērtētu, vai policijas pilnvaru īstenošana ir līdzvērtīga robežpārbaudēm. Tādējādi policijas veikti pasākumi nav uzskatāmi par līdzvērtīgiem robežpārbaudēm, ja tie:

par mērķi neizvirza robežkontroli;

balstās uz vispārēju policijas informāciju un pieredzi attiecībā uz iespējamiem sabiedriskās drošības apdraudējumiem un konkrēti ir paredzēti pārrobežu noziedzības apkarošanai;

ir izstrādāti un veikti tā, ka tie noteikti atšķiras no sistemātiskajām personu pārbaudēm pie ārējām robežām;

tiek veikti izlases kārtībā.

3.1.2. KRITĒRIJU PIEMĒROŠANA

Lai pierādītu, ka iekšējās robežas un pierobežu apgabali nav zonas, kurās nevar veikt pārbaudes, tika noteikti vairāki kritēriji, kuri ļauj novērtēt, vai šādas pārbaudes ir (nav) līdzvērtīgas robežpārbaudēm. Robežu zonas, iespējams, ir īpaša riska zonas pārrobežu noziegumiem, tādēļ tajās policijas veikto pārbaudu biežums un intensitāte var būt augstāka nekā citās teritorijas daļās. Tomēr šādas pārbaudes jāsaģatavo, pamatojoties uz konkrētu un faktisku policijas informāciju un pieredzi attiecībā uz sabiedriskās drošības apdraudējumiem, un tām nav jābūt sistemātiskām. Policijas informācijas pamatā jābūt faktiem, un tā regulāri jāpārskata. Līdz ar to pārbaudes jāveic izlases veidā saskaņā ar riska novērtējumu.

Vairums dalībvalstu apgalvo, ka tās veic nesistemātiskas policijas pārbaudes izlases kārtā, pamatojoties uz attiecīgās drošības situācijas riska novērtējumu (jo īpaši, nelegālas imigrācijas risks vai krimināllikuma pārkāpumi, drošības vai satiksmes noteikumu pārkāpumi), kā arī uz

---

⁴ Šengenas Konvencijas 26. pants un Padomes 2001. gada 28. jūnija Direktīva 2001/51/EK, ar ko papildina 26. pantu Konvencijā, ar kuru īsteno 1985. gada 14. jūnija Šengenas Līgumu, OV L 187, 10.7.2001., 45. lpp.

informāciju, kas iegūta apmaiņas rezultātā valsts, reģionālā vai vietējā mērogā, un izstrādātajiem personu profiliem. Šādas pārbaudes bieži vien veic, īstenojot starptautisko sadarbību starp kaimiņvalstīm (regulāras sanāksmes un policijas informācijas apmaiņa, izmantojot valstu kontaktpunktus), un tās var īstenot kā kopīgas patruļas, kuras izveido saskaņā ar nolīgumiem par policijas sadarbību.

Ir viegli noteikt, ka pārbaude tiek veikta nevis kā robežpārbaude, bet gan lai nodrošinātu satiksmes noteikumu ievērošanu, piemēram, kad automobiļu vadītājiem, kuri atgriežas no diskotēkām iekšējās robežas tuvumā, tiek veikta alkohola pārbaude, dažkārt arī personas identitātes pārbaude. Savukārt grūtāk ir novērtēt to pārbaudu raksturu, kuru mērķis ir nodrošināt imigrācijas likuma ievērošanu.

Vēl viens būtisks aspekts ir pārbaudes mērķis, kas var attiekties drīzāk uz precēm, nevis uz pašu personu. Pārbaudes mērķis ir noteicošais, lai novērtētu iespējamās Šengenas Robežu kodeksa vai ES noteikumu par preču brīvu apriti pārkāpumus. Turpretim nav būtiski, kuras valsts iestāde veic pārbaudi, jo dalībvalstis var deleģēt dažādus pienākumus dažādām iestādēm, piemēram, muitas ierēdnim var būt uzticēts pienākums pārbaudīt uzturēšanās likumību, savukārt policijas darbiniekam — pārbaudīt preces.

3.1.3. PĀRBAUŽU BIEŽUMS — NESISTEMĀTISKAS PĀRBAUDES

Lai noteiktu, vai policijas veiktās pārbaudes ir robežpārbaudes, svarīgi ir salīdzināt, cik bieži veiktas pārbaudes iekšējo robežu zonās un citās teritorijas daļās, kurās saskaras ar līdzīgu situāciju. Vairumam dalībvalstu tomēr nav pieejami dati par pierobežu apgabalos veikto pārbaudu biežumu. Dažas dalībvalstis uzskata, ka nav iespējams salīdzināt robežu zonās un pārējā teritorijas daļā veikto pārbaudu biežumu, jo pierobežu apgabalos īstenojama prakse un prioritātes ir atšķirīgas. Dažas dalībvalstis apgalvo, ka iekšējo robežu tuvumā policijas pārbaudes veic tikpat bieži, cik visā pārējā teritorijā.

Nav iespējams skaidri definēt to, cik bieži un regulāri jāveic pārbaudes, jo tādējādi būtu jāatspoguļo drošības situācija attiecīgās dalībvalsts teritorijā. Lai arī par minēto situāciju liecinātu biežas pārbaudes, aizvien ir sarežģīti atsevišķos gadījumos novērtēt, vai pārbaudēm ir sistemātiskajām robežpārbaudēm līdzvērtīga ietekme.

3.1.4. KRITĒRIJU PAREIZAS PIEMĒROŠANAS PĀRBAUDE

2010. gada 22. jūnijā spriedumā par kritērijiem⁵ Eiropas Savienības Tiesa paskaidroja, ka tāds valsts tiesiskais regulējums, ar kuru attiecīgās dalībvalsts policijas iestādēm vienīgi 20 kilometru teritorijā no šīs valsts sauszemes robežas atļauts pārbaudīt ikvienas personas identitāti, neatkarīgi no šīs personas uzvedības un īpašiem apstākļiem, kas rada sabiedriskās kārtības apdraudējuma risku, lai pārliecinātos, vai tiek ievērots likumā noteiktais pienākums turēt, nēsāt un uzrādīt atļaujas un dokumentus, neparedzot šīm pilnvarām nepieciešamo ietvaru, ar kuru tiktu garantēts, ka minēto pilnvaru īstenošanai praksē nerodas robežpārbaudei līdzvērtīga iedarbība, ir LESD 67. panta 2. punkta, kā arī Šengenas Robežu kodeksa 20. un 21. panta pārkāpums.

Ņemot vērā minēto spriedumu, Komisija pieprasa dalībvalstīm attiecīgi pielāgot visus valsts tiesību aktus, ar kuriem piešķir īpašas pilnvaras valsts policijas iestādēm iekšējo robežu zonās.

---

⁵ Apvienotās lietas C-188/10 un C-189/10, *Melki and Others*

Komisija uzskata, ka, lai novērtētu, vai policijas pārbaudēm ir robežpārbaudēm līdzvērtīga ietekme, tai jāiegūst vairāk informācijas no dalībvalstīm par iekšējo robežu zonās veikto pārbaudi iemesliem un biežumu. Šāda informācija ir vajadzīga, lai uzraudzītu situāciju iekšējo robežu zonās un izskatītu pilsoņu sūdzības un jautājumus, uz kuriem Komisijai norādījuši Eiropas Parlamenta deputāti, par to, ka ceļotājus regulāri vai pat sistemātiski pārbauda konkrētās iekšējo robežu zonās. Šajā ziņā jānorāda, ka dažām dalībvalstīm ir grūtības novērtēt, kādēļ kaimiņvalstīs tiek veikta pilsoņu sistemātiska pārbaude, šķērsojot kopējo iekšējo robežu.

Tādēļ Komisija turpinās rūpīgi izskatīt sūdzības un aicinās dalībvalstis sniegt paskaidrojumus. Ja attiecīgie paskaidrojumi nebūs pietiekami, Komisija izmantos pieejamos līdzekļus, tostarp uzsāks pienākumu neizpildes procedūras, lai nodrošinātu Eiropas Savienības tiesību aktu pareizu piemērošanu.

Līdz ar to Komisija pieprasīs dalībvalstīm nodrošināt statistikas datus par to teritorijā un īpaši robežu zonās veiktajām policijas pārbaudēm.

Lai praksē pārbaudītu pārbaudi biežumu un vispārīgo informāciju, kas paredz veikt īpašu pārbaudi, Komisija savā priekšlikumā Padomes Regulai par novērtēšanas mehānisma izveidi Šengenas *acquis* piemērošanas⁶ pārbaudei paredzēja veikt nepaziņotus apmeklējumus uz vietas. Komisija saglabās ideju par nepaziņotu apmeklējumu veikšanu tās atjauninātajā priekšlikumā pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā⁷.

Visbeidzot, ja rodas vajadzība veikt regulāras un sistemātiskas pārbaudes, reaģējot uz drošības situāciju dalībvalstu teritorijā, dalībvalstis paredz atjaunot pagaidu robežkontroli pie to iekšējām robežām saskaņā ar Kodeksa 23. pantu un turpmākajiem pantiem.

3.2. PERSONU DROŠĪBAS PĀRBAUDES (21. PANTA B) PUNKTS)

Robežkontroles atcelšana pie iekšējām robežām neskar *personu drošības pārbaudes ostās un lidostās, ko veic kompetentas iestādes saskaņā ar katras dalībvalsts tiesību aktiem, kā arī ostu, lidostu un pārvadātāju veiktas drošības pārbaudes, ja tās veic arī personām, kas ceļo pa dalībvalsts teritoriju*. Lidostu, ostu vai pārvadātāju personāls pārbauda pasažieru identitāti, veicot drošības pārbaudes vai nu reģistrācijas laikā vai lidostas drošības zonās, vai pirms iekāpšanas lidmašīnā, vai arī jebkādā šādu pārbaudi kombinācijā. Lai arī Komisija neapstrīd, ka minētās pārbaudes var veikt kopā, tā tomēr neiesaka to izmantot praksē, jo pilsoņi bieži vien šādas pārbaudes uztver kā šķēršļus tiesībām uz brīvu pārvietošanos.

Šādās pārbaudēs būtu jāpārbauda tikai attiecīgā ceļotāja identitāte, pieprasot uzrādīt ceļošanas dokumentu. ES pilsoņi var pierādīt savu identitāti, uzrādot pasi vai personas apliecību. Pārvadātāji var pieņemt (bet tas neietilpst to pienākumos) citus dokumentus, piemēram, vadītāja apliecības, bankas kartes, u.c., tomēr tie nav personu apliecinoši dokumenti. Trešo valstu valstspiederīgie var pierādīt savu identitāti, uzrādot pasi. Minētajās pārbaudēs nebūtu jāpārbauda, vai trešās valsts valstspiederīgajam ir vīza vai uzturēšanās atļauja, jo tās ir tikai identitātes pārbaudes komerciāliem vai transporta drošības nolūkiem. Dalībvalstis nevar pieprasīt veikt nekādas papildu pārbaudes, un pārvadātājiem nav nekādas atbildības, pārvadājot personas, kuras, iespējams, neatbilst noteikumiem par ieceļošanu vai uzturēšanos citās Šengenas dalībvalstīs. Tāpat pārvadātāji paši nevar uzlikt par pienākumu trešās valsts

⁶ COM(2009) 102 galīgā redakcija.

⁷ Komisija nāks klajā ar pārskatīto priekšlikumu 2010. gada oktobrī.

valstspiederīgajiem pierādīt to uzturēšanās likumību, pieprasot uzrādīt vīzu vai uzturēšanās atļauju. Līgumā ar ceļotāju ietverot šādu pienākumu, tiktu ignorēta robežkontroles atcelšana pie iekšējām robežām.

3.3. PIENĀKUMS PAR TO, KA PERSONĀM JĀBŪT PERSONAS DOKUMENTIEM VAI TIE JĀNĒSĀ LĪDZI (21. PANTA C. PUNKTS)

Robežkontroles atcelšana pie iekšējām robežām neietekmē *iespēju dalībvalstīm tiesību aktos paredzēt pienākumu, ka personai ir jābūt personas dokumentiem vai tie jānēsā līdzi*. Ja dalībvalsts paredz šādu pienākumu, tas jāpiemēro visā tās teritorijā vai ārējās robežas zonās. To nevar attiecināt tikai uz iekšējo robežu zonām, jo šādā gadījumā pārbaudes tiktu veiktas tikai minētajās iekšējo robežu zonās, kam būtu tāda pati ietekme kā robežpārbaudēm.

3.4. PIENĀKUMS ZIŅOT PAR ATRAŠANOS ATTIECĪGAJĀ DALĪBVALSTĪ (21. PANTA D. PUNKTS)

Visbeidzot, robežkontroles atcelšana pie iekšējām robežām neizslēdz *trešo valstu valstspiederīgo pienākumu saskaņā ar Šengenas konvencijas 22. pantu ziņot par atrašanos attiecīgā dalībvalstī*. Dažas dalībvalstis šo noteikumu neīsteno (SE, EE, DE, FI, LT, DK, NO), citas atzīst, ka praktiskas grūtības rodas atbilstības pārbaudē, turpretim vēl citas uzskata, ka ir lietderīgi palīdzēt iegūt datus par to teritorijā esošo trešo valstu valstspiederīgo skaitu. Komisija uzskata, ka šā noteikuma īstenošana praksē ir sarežģīta un apšaubā, vai izmaksu/ieguvumu ziņā šis ziņošanas pienākums jebkādā mērā ietekmē nelegālo imigrantu uzskaiti. Tādēļ Komisija ierosinās veikt grozījumu Šengenas Konvencijā, lai izslēgtu trešo valstu valstspiederīgo pienākumu ziņot par atrašanos, ierodoties attiecīgo dalībvalstu teritorijā.

4. ŠĶĒRŠĻU NOVĒRŠANAS CEĻU SATIKSMEI ROBEŽŠĶĒRSOŠANAS VIETĀS PIE IEKŠĒJĀM ROBEŽĀM PIENĀKUMA ĪSTENOŠANA (22. PANTS)

Saskaņā ar ŠRK 22. pantu *dalībvalstis likvidē visus šķēršļus netraucētām satiksmes plūsmām autoceļu robežšķērsošanas vietās pie iekšējām robežām, jo īpaši visus ātruma ierobežojumus, ko nepamato ceļu satiksmes drošības apsvērumi*. Vienlaikus dalībvalstīm jānodrošina iespējas veikt pārbaudes, ja uz pagaidu laikposmu tiek atjaunota iekšējā robežkontrole saskaņā ar Kodeksa 23.-31. pantu⁸.

Komisija ir saņēmusi daudzas pilsoņu sūdzības, kurās norādīts uz nepārtrauktajiem šķēršļiem netraucētām satiksmes plūsmām noteiktās autoceļu robežšķērsošanas vietās pie iekšējām robežām, jo īpaši par vecu infrastruktūru (piemēram, ēkas, kontroles kabīnes, jumti virs ceļa vai pārvietojamās iekārtas, piemēram, plastmasas konusi, barjeras, joslu skaita samazinājums, luksofori, ceļa zīmes) un attiecīgi par ievērojamiem ātruma ierobežojumiem.

Vairumā gadījumu lielāko daļu šķēršļu, kurus var nekavējoties demontēt, dalībvalstis noņēma, tiklīdz tika atceltas iekšējo robežu kontroles. Dažus šķēršļus noņēma pakāpeniski tehniskās sarežģītības dēļ, bet citi šķēršļi ir aizvien saglabāti. Dalībvalstis, kuras Šengenas zonai pievienojās 2007. gada decembrī, īstenoja šo pienākumu vairākos posmos saskaņā ar šādu

---

⁸ Tā kā Šengenas asociētās valstis nav Muitas savienības dalībnieces, pie to robežām ar Šengenas dalībvalstīm aizvien tiek veikta muitas kontrole, un minētajām asociētajām valstīm ir atļauts saglabāt piemērotu infrastruktūru, tostarp attiecīgos ātruma ierobežojumus.

šķēršļu noņemšanai iesaistīto sarežģītības līmeni (tas ir, vairums šķēršļu, piemēram, ceļa zīmes, noņēma nekavējoties pēc iekšējo robežkontroļu atcelšanas, turpretim liela apjoma infrastruktūras demontāža vai pielāgošana vēl nav pabeigta). Kopumā kā viens no biežākajiem kavēšanās iemesliem minētā pienākuma īstenošanā ir izmaksas, īpašumtiesību ierobežojumi, turpmākas pielāgošanas vai svarīgu remontdarbu plānošana, kas saistīta ar autoceļu robežšķērsošanas vietu reorganizāciju. Komisija ar nožēlu atzīst, ka tas attiecas uz noteiktām dalībvalstīm, kuras ievērojamu laikposmu ir bijušas Šengenas zonas dalībnieces. Lai nodrošinātu pareizu ES tiesību aktu piemērošanu, Komisija ir uzsākusi vienu pienākumu neizpildes procedūru par neatbilstību 22. pantam. Minētā procedūra joprojām nav pabeigta.

Dažas dalībvalstis (PT, CZ, EL, EE, FR, AT, FI, LT, LV, SI, LU) ir saglabājušas veco infrastruktūru noteiktās autoceļu robežšķērsošanas vietās, lai varētu atjaunot pagaidu robežkontroli. Dažas arī saglabā šādu infrastruktūru, lai veiktu kravas automobiļu muitas kontroli vai pārbaudes (LU)⁹, savukārt citas plāno izmantot pārvietojamās iekārtas, ja uz laiku tiks atjaunota robežkontrole (CZ, FR, LT, LV). Citas dalībvalstis (DE, PL, DK, IT) ir iespēju robežās demontējušas visu infrastruktūru un izmanto tikai pārvietojamās iekārtas gadījumā, ja tiek atjaunota pagaidu robežkontrole. Komisija uzskata, ka gadījumiem, kad uz pagaidu laikposmu tiek atjaunota robežkontrole, zināmā mērā var saglabāt pastāvīgo infrastruktūru, ja vien tas nerada šķērslī netraucētām satiksmes plūsmām un ja netiek samazināti ātruma ierobežojumi. Jebkurā gadījumā Komisija uzsver, ka iespējas robežkontroles atjaunošanai var ietvert arī pārvietojamu infrastruktūru un iekārtas, kas varētu būt rentablāk par pastāvīgas infrastruktūras uzturēšanu.

Lielākā daļa dalībvalstu apgalvo, ka ātruma ierobežojumu pamatā ir tikai ceļu satiksmes drošības apsvērumi (piemēram, autoceļa tehniskais stāvoklis, remontdarbi vai situācija, kad autoceļu robežšķērsošanas vieta atrodas pilsētas teritorijā vai kalnainā apvidū.). Tomēr Komisija neuzskata, ka dažās dalībvalstīs, jo īpaši tajās, kurās aizvien ir saglabāta vecā infrastruktūra robežšķērsošanas vietās, ir pieņemami saglabāt ātruma ierobežojumus (kopā ar pārvietojamiem šķēršļiem, piemēram, plastmasas konusiem vai barjerām), dažos gadījumos līdz 10km/h samazināt ātruma ierobežojumu vai slēgt noteiktas joslas „satiksmes drošības” apsvērumu dēļ. Regulas 22. panta mērķis ir panākt netraucētu satiksmes plūsmu uz autoceļiem robežšķērsošanas vietās pie iekšējām robežām. Šajā nolūkā, neskarot pienākumu atcelt ātruma ierobežojumus, pamatojoties ne tikai uz ceļu satiksmes drošības apsvērumiem, jāveic citi pasākumi, īpaši attiecībā uz pašreizējo infrastruktūru. Komisija uzskata, ka plaša mēroga infrastruktūras saglabāšanu nevar izmantot kā iemeslu ceļu satiksmes drošības apsvērumiem. Ir skaidrs, ka attiecīgā infrastruktūra bijušajās robežšķērsošanas vietās neļautu ātruma ierobežojumus paaugstināt līdz maksimālajai robežvērtībai, kas atļautu uz attiecīgās kategorijas autoceļa. Tomēr pēc iekšējo robežkontroļu atcelšanas jāpielāgo situācija bijušajās robežšķērsošanas vietās. Tas attiecas arī uz vērienīgākiem projektiem, kuri ir plānoti, lai pārveidotu bijušās robežšķērsošanas zonas, vienlaikus saglabājot veco infrastruktūru. Komisija uzsver, ka šajos gadījumos dalībvalstīm arī ir jāveic visi nepieciešamie *pagaidu* pasākumi, lai nodrošinātu netraucētu satiksmes plūsmu.

Visbeidzot, kaut arī dalībvalsts var izmantot atlikušo infrastruktūru pie bijušās autoceļa robežšķērsošanas vietas pie iekšējās robežas, lai veiktu policijas pārbaudes (skatīt 3.1. punktu), šādas bijušās robežšķērsošanas vietas nevar būt vienīgās, kur veic šādas

---

⁹ Komisija uzsver, ka kravas automobiļu muitas kontrole jāveic saskaņā ar ES tiesību aktiem, kas reglamentē brīvu preču un transporta apriti.

pārbaudes. Turklāt šādas vietas praktiskās priekšrocības nevar būt noteicošais iemesls policijas pārbažu veikšanai.

5. ROBEŽKONTROLES PAGaidu ATJAUNOŠANA PIE IEKŠĒJĀM ROBEŽĀM (23.-31. PANTS)

5.1. PROCEDŪRA

Kopš ŠRK stāšanās spēkā 12 dalībvalstis ir uz pagaidu laikposmu atjaunojušas personu kontroli pie iekšējām robežām, ņemot vērā paredzamus pasākumus, kā arī gadījumos, kad vajadzīga neatliekama rīcība (FR, ES, DE, AT, IT, DK, FI, EE, LV, MT, NO, IS). Kaimiņvalstis ir iesniegušas informāciju par to sadarbību robežkontroles pagaidu atjaunošanas laikā (PT, PL, CZ, SK, SI, NL, LU, CH). Neviena dalībvalsts nav ziņojusi par noteikuma izmantošanu, kas paredz paildzināt plānotu pagaidu atjaunotu robežkontroli pie iekšējām robežām. I pielikumā uzskaitīti dalībvalstu paziņojumi par pagaidu robežkontroles atjaunošanu pie to iekšējām robežām, tostarp iemesli un ilgums.

Komisija atzīst, ka laikposms (starp dalībvalsts sniegto paziņojumu un faktisku iekšējās robežkontroles atjaunošanu paredzamu notikumu dēļ), lai tā sniegtu savu atzinumu jautājuma oficiālai apspriešanai starp dalībvalstīm un Komisiju, ir pārāk īss¹⁰. Turklāt paziņojumos ietvertā informācija bieži vien nav pietiekama, lai Komisija varētu sniegt atzinumu. Tādēļ Komisija līdz šim nav sniegusi nevienu atzinumu.

Turklāt informācija, kas sniegta par robežkontroles pagaidu atjaunošanu, parasti ir ļoti vispārīga un neļauj pilnībā novērtēt veikto pasākumu efektivitāti attiecībā uz sabiedriskās kārtības vai iekšējās drošības apdraudējumu. Komisija pieprasa dalībvalstis sniegt būtiskāku informāciju, tiklīdz tā ir pieejama, kā arī attiecīgus atjauninājumus, lai varētu pilnībā novērtēt paredzēto pasākumu piemērotību. Šajā nolūkā Komisija nodrošinās standarta veidlapu ziņošanai par iekšējās robežkontroles pagaidu atjaunošanu. Tomēr, pamatojoties uz pieejamo informāciju, Komisija uzskata, ka dalībvalstis nav ļaunprātīgi izmantojušas iespēju atjaunot robežkontroli.

Īstenošanas posmā dalībvalstu ziņotās grūtības attiecas uz vajadzību atkārtoti piešķirt cilvēkresursus, materiālos vai tehniskos resursus atbilstīgi situācijai pie robežām. Vairumā gadījumu sadarbību ar kaimiņvalstīm laikposmā, kad tika atjaunota robežkontrole, uzskatīja par sekmīgu. Agrīnas apspriedes un plānoto pasākumu koordinācija (īpaši operatīvajam atbalstam) ar kaimiņvalstīm, kā arī regulāra saziņa un informācijas apmaiņa starp iestādēm visos līmeņos, veicina šādu darbību izdošanos. Atsevišķos gadījumos operatīvā sadarbība sākas, jau veicot kopīgu risku novērtējumu, un var izpausties kā kopīgas pārbaudes, izmantojot kopīgas pārbaudes vietas vai norīkojot sadarbības koordinatorus. Ja tiek atjaunota robežkontrole, robežšķērsošanas vietās abās robežas pusēs pielāgo arī iekārtas (piemēram, ātruma ierobežojuma zīmju vai pārvietojamo barjeru novietošana). Dažas dalībvalstis tomēr uzskata, ka tām labāk jāiesaistās procesā, lai varētu, jo īpaši, informēt sabiedrību.

5.2. PIEMĒROJAMIE TIESĪBU AKTI

Saskaņā ar 28. pantu, „atjaunojot robežkontroli pie iekšējām robežām, *mutatis mutandis* piemēro attiecīgos II sadaļas noteikumus”. Piemērojamie noteikumi nav izstrādāti pamatīgāk,

---

¹⁰ Dažos gadījumos paziņojumu nosūtīja tikai dažas dienas pirms robežkontroles atjaunošanas.

lai ļautu dalībvalstīm risināt situāciju un veikt robežpārbaudes elastīgā un intensīvā veidā atkarībā no apdraudējuma rakstura. Pasākumiem, kurus veic atjaunotas robežkontroles laikposmā, jābūt samērīgiem ar notikumiem, kas rada apdraudējumu attiecīgās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai vai iekšējai drošībai. Atkarībā no apdraudējuma nav noteikti jāveic visu personu kontrole pie robežām. Pārbaudes jāveic proporcionāli laikam un vietai, un to pamatā jābūt risku analīzei un pieejamajai izlūkdatu informācijai, un tai jābūt koncentrētai uz iemeslu, kādēļ tika atjaunota robežkontrole.

Dalībvalstis var izlemt, kādā apjomā tām vajag atjaunot arī robežkontroles uzraudzību.

Lēmumus par ieceļošanas aizliegumu var pieņemt tikai ar robežkontroles atjaunošanu saistītu iemeslu dēļ. ES pilsoņiem nevar izsniegt ŠRK V pielikuma B daļā iekļauto standarta veidlapu, jo ES pilsoņiem var atteikt ieceļošanu, tikai pamatojoties uz sabiedrisko kārtību, sabiedrisko drošību vai sabiedrības veselību un saskaņā ar Direktīvā 2004/38/EK¹¹ noteiktajiem procesuālajiem aizsargpasākumiem. Ja trešās valsts valstspiederīgajiem atļauj ieceļot, pieļaujot nelegālu uzturēšanos, jāuzsāk procedūras saskaņā ar Direktīvu 2008/115/EK¹². Ja tiek atjaunota pagaidu robežkontrole, iekšējās robežas nekļūst par ārējām robežām; tādēļ konkrēti noteikumi, piemēram, spiedoga iespiešana pasē (ŠRK 10. pants) vai pārvadātāju atbildība, netiek piemēroti. Turklāt, Komisija atgādina, ka *FRONTEX* nevar būt iesaistīta darbībās, ja ir atjaunota pagaidu robežkontrole, ņemot vērā, ka tās pilnvaras attiecas tikai uz ārējo robežu kontroli.

5.3. IEDZĪVOTĀJU INFORMĒŠANA

Kodeksā noteikts pienākums pilnībā informēt sabiedrību par plānoto robežkontroles atjaunošanu pie iekšējām robežām, neskarot drošības apsvērumus. Dalībvalstis šo pienākumu īsteno atšķirīgi saskaņā ar attiecīgā gadījuma raksturu (plānota atjaunošana vai steidzama rīcība). Informācijas kampaņu uzsāk iepriekš, atkarībā no pieejamā termiņa un izmantojot visus pieejamos plašsaziņas līdzekļus (piemēram, televīzija, radio, avīzes, internets vai iesaistīto valsts iestāžu paziņojumi preseī). Pilsoņus informē galvenokārt par pienākumu ņemt līdzī ceļošanas dokumentus, šķērsojot robežu, un par pārbaužu veikšanas un apjoma iemesliem. Kopumā šķiet, ka vairumā gadījumu sabiedrība tika pietiekami informēta. Neviena dalībvalsts (izņemot Somiju) neatsaucās uz konfidencialitātes klauzulu saskaņā ar 31. pantu, lai gan šo noteikumu uzskata par ļoti svarīgu, ja rodas vajadzība to piemērot.

Komisija uzskata, ka kopumā pašreizējais tiesību aktu kopums, kas reglamentē robežkontroles pagaidu atjaunošanu pie iekšējām robežām, ir apmierinošs, bet dalībvalstīm tomēr laikus jāiesniedz būtiskāka informācija.

6. SECINĀJUMI

1. Komisija ar nožēlu atzīst, ka šā ziņojuma iesniegšanas termiņu nevarēja ievērot, jo dažas dalībvalstis bija pārāk vēlu iesniegušas informāciju.

---

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, OV L 158, 30.4.2004., 77. lpp.

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, OV L 348, 24.12.2008., 98. lpp.

2. Komisija ir konstatējusi trīs īpašus problemātiskus jautājumus saistībā ar III sadaļas piemērošanu.
- 2.1. Bezrobežu telpas izveide bez iekšējām robežām, kurā tiek nodrošināta personu brīva pārvietošanās, ir viens no ES redzamākajiem un būtiskākajiem sasniegumiem. Jebkādos ierobežojumus, piemēram, policijas pārbaudes iekšējo robežu tuvumā, pilsoņi uztver kā to tiesību uz brīvu pārvietošanos kavēšanu. Personas nevar pārbaudīt tikai tāpēc, ka tās šķērso iekšējo robežu, kā arī to nevar darīt pie robežas vai robežas zonās.

Komisiju uztrauc grūtības, par kurām ziņojuši ceļotāji saistībā ar iespējamajām regulārām un sistemātiskām pārbaudēm, kuras veic konkrētās iekšējo robežu zonās. Komisija cieši uzrauga situāciju iekšējo robežu zonās. Tādēļ Komisija turpinās rūpīgi novērtēt pilsoņu sūdzības un aicinās dalībvalstis sniegt paskaidrojumus. Lai nodrošinātu Eiropas Savienības tiesību aktu pareizu piemērošanu, Komisija ir gatava izmantot visus pieejamos līdzekļus, tostarp pienākumu neizpildes procedūru uzsākšanu, ja šāda rīcība ir vajadzīga.

Līdz ar to Komisija pieprasīs dalībvalstīm nodrošināt statistikas datus par policijas pārbaudēm, kuras veiktas to teritorijā un jo īpaši iekšējo robežas zonās.

Komisija atgādina, ka tad, ja dalībvalstīm drošības situācijas dēļ jāveic regulāras un sistemātiskas pārbaudes, tās paredz robežkontroles pagaidu atjaunošanu pie iekšējām robežām saskaņā ar ŠRK 23. pantu un turpmākajiem pantiem.

Tās priekšlikumā pārskatītajam Šengenas novērtēšanas mehānismam Komisija paredz veikt nepaziņotus apmeklējumus uz vietas, lai pārbaudītu to, ka netiek veiktas pārbaudes pie iekšējām robežām.

Komisija arī uzsver, ka dalībvalstīm, kuru valsts tiesību aktos noteiktas īpašas pilnvaras valsts policijas iestādēm iekšējo robežu zonās, tiek pieprasīts pēc iespējas drīzāk pielāgot tos Tiesas spriedumam *Melki* lietā.

- 2.2 Dalībvalstīm jālikvidē visi šķēršļi netraucētām satiksmes plūsmām autoceļu robežšķērsošanas vietās pie iekšējām robežām, jo īpaši visi ātruma ierobežojumi, ko nepamato ceļu satiksmes drošības apsvērumi. Komisija uzskata, ka plaša mēroga infrastruktūras saglabāšanu, kurā bieži vien arī ievērojami samazina ātruma ierobežojumus, nevar izmantot kā iemeslu ceļu satiksmes drošības apsvērumiem.
- 2.3 Komisija uzstāj, lai par jebkādu plānoto iekšējās robežkontroles pagaidu atjaunošanu tiek paziņots laikus, un pieprasa dalībvalstīm nodrošināt sīkāku informāciju saskaņā ar 24. pantu, lai ļautu Komisijai vajadzības gadījumā sniegt atzinumu, un lai varētu uzsākt oficiālu apspriešanos starp dalībvalstīm un Komisiju.

I PIELIKUMS

Dalībvalstu paziņojumi par robežkontroles pagaidu atjaunošanu pie iekšējām robežām saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksa 23. pantu un turpmākajiem pantiem

Dalībvalsts	Ilgums	Pamatojums
Francija	21.10.2006. 08h — 20:00	Radikālo basku jauniešu dienas <i>Saint-Pée-sur-Nivelle</i> un <i>Philippe Bidart</i> atbalsta komitejas organizētā demonstrācija <i>Bayonne</i> . Francijas un Spānijas sauszemes robeža (robežšķērsošanas vieta uz autoceļa A63 <i>Biriatou</i> , starptautiskais tilts <i>St. Jacques</i> , tilts <i>Béhobie</i> , <i>Hendaye</i> stacija.).
Somija	9.–21.10.2006.	Neoficiāla valstu un valdību vadītāju tikšanās <i>Lahti</i> . Kontroles galvenokārt <i>Helsinki-Vantaa</i> , <i>Turku</i> un <i>Tampere-Pirkkala</i> lidostās, Helsinki, Hanko un Turku ostās, kā arī uz Somijas/Zviedrijas un Somijas/Norvēģijas sauszemes robežām.
Somija	13.–29.11.2006.	<i>EUROMED</i> sanāksme Tamperē. Kontroles galvenokārt <i>Helsinki-Vantaa</i> , <i>Turku</i> un <i>Tampere-Pirkkala</i> lidostās, Helsinki, Hanko un Turku ostās, kā arī uz Somijas/Zviedrijas un Somijas/Norvēģijas sauszemes robežām.
Francija	12.–16.02.2007.	Āfrikas un Francijas valstu vadītāju sanāksme Kannās (13.-16.2.2007.). Francijas un Itālijas robežkontrole (sīkāka informācija sniegta paziņojumā).
Vācija	25.5.– 9.06.2007.	G8 augstākā līmeņa sanāksme <i>Heiligendamm/Mecklenburg-Western Pomerania</i> (6.-8.6.2007.). Sauszemes, gaisa un jūras robežas
Īslande	2.–3.11.2007.	<i>MC Hells Angels</i> dalība Īslandes motobraucēju klubā Reikjavīkā (1.-4.11.2007.). Gaisa robežas (pārbaudīti 14 reisi no SE, DK, FI, DE un NO).

Austrija	02.06.2008.– 01.07.2008.	Eiropas futbola čempionāts EURO 2008, Austrija/Čehija (7.6.-29.6.2008.). Sauszemes un gaisa robežas.
Francija	27.09.2008. 08h — 18:45	Demonstrācija 27. septembrī plkst. 16:00, ko uzraudzīja <i>Batasuna</i> . Piecas Francijas un Spānijas robežšķērsošanas vietas (<i>Hendaye</i> : Autoceļš A63, starptautiskais tilts <i>St. Jacques</i> , starptautiskais tilts <i>Béhobie</i> , <i>Hendaye</i> stacija, <i>Hendaye</i> osta).
Somija	24.11.2008.– 5.12.2008.	EDSO Ministru padomes sanāksme Helsinkos (4.-5.12.2008.). Pārbaudes galvenokārt <i>Helsinki-Vantaa</i> lidostā un Helsinki un Turku ostās.
Īslande	5.-07.03.2009.	<i>MC Hells Angels</i> vizīte Īslandes motociklistu klubā Reikjavīkā. Gaisa robežas (pārbaudīti 16 reisi no SE, DK, NL, FR, DE un NO).
Vācija	20.03.2009.– 5.04.2009.	NATO augstākā līmeņa sanāksme Strasbūrā, Bādenbādenē un Kēlā (3.-4.4.2009.). Sauszemes, gaisa un jūras robežas.
Francija	30.03.2009.– 5.04.2009.	NATO augstākā līmeņa sanāksme Strasbūrā (3.-4.4.2009.) Sauszemes un gaisa robežas starp Bulgāriju, Luksemburgu, Vāciju, Čehiju, Itāliju un Spāniju.
Itālija	28.06.2009.– 15.07.2009.	G8 augstākā līmeņa sanāksme Akvilā (10-12.7.2009.) Sauszemes, gaisa un jūras robežas.
Francija	19.09.2009., 13h — 19:40	<i>Batasuna</i> demonstrācija <i>Bayonne</i> . Piecas Francijas un Spānijas robežšķērsošanas vietas (autoceļš A63, starptautiskais tilts <i>St. Jacques</i> , starptautiskais tilts <i>Béhobie</i> , <i>Hendaye</i> stacija, <i>Hendaye</i> osta).
Spānija	26.-27.09.2009.	<i>Basque Warrior day</i> svinēšana Basku zemē, <i>Navarra</i> (ES) un <i>Pyrénées-Orientales</i> departamentā (FR). ES/FR sauszemes robežas <i>Guipuzcoa</i> un <i>Navarra</i> provincēs

Francija	27.09.2009.	ETA 50. gadadiena. Francijas un Spānijas sauszemes robežas, <i>BCP</i> robežu komplekss no <i>Hendaye</i> līdz <i>Arneguy</i> (14 robežšķērsošanas vietas).
Norvēģija	27.11.2009.– 12.12.2009.	Nobela prēmijas pasniegšanas ceremonija Oslo (10/12/2009). Norvēģijas un Vācijas, Norvēģijas un Dānijas robežas un reisi starp Norvēģiju un citām Šengenas valstīm.
Dānija	1.-18.12.2009.	ANO Klimata pārmaiņu konference Kopenhāgenā (7.-18.12.2009.). Dānijas/Vācijas un Dānijas/Zviedrijas robežas.
Malta	5.-18.04.2010.	Pāvesta Benedikta XVI vizīte (17-18/04/2010) Maltas starptautiskā lidosta un Valetas jūras pasažieru termināls
Igaunija	17.-23.04.2010.	NATO ārlietu ministru neoficiāla sanāksme Tallinā (22.-23.04.2010.). Sauszemes, jūras un gaisa robežas (sīkāka informācija sniegta paziņojumā)
Francija	28.05.- 02.06.2010.	Francijas un Āfrikas augstākā līmeņa sanāksme Nicā (31.05.-01.06.2010.). Francijas un Itālijas robeža (sīkāka informācija sniegta paziņojumā).
Latvija	24.05.- 01.06.2010.	NATO Parlamentārā asambleja Rīgā (28/05-01/06/2010). Latvijas un Igaunijas, Latvijas un Lietuvas sauszemes robežas, Rīgas osta un Rīgas starptautiskā lidosta